

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Leon Telletxea

*Urruña,
Lapurdi
(1925-2015)*

Aurkibidea

Biografia

Ubenia etxean sortua eta bizitakoa. Bordariak ziren lehen, baina sortetxea erosteko aukera izan zuen Leonek. Etxe handia, baina etxalde xumea, Mendixoko auzoko baserrien gisa. Bigarren Mundu Denboran, Alemanek hartu zuten etxeko mutilarekin batera, kontrabandan aritzea leporatzen baitzieten. Baina Leon ez zen inoiz gaueko lanean ibili. Behiekin eta baratzearekin bizi arazi zituen etxea eta etxekoak.

Zintak

UNA-005

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aire, Xan
- **Data:** 2010-04-23
- **Iraupena:** 68 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Baserrian bordari 1969 arte

- **Erref:** UNA-005/002
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:04:27. **Bukatu:** 00:07:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Umetan baserritik bizi ziren: esneen behia saltzen zuten, baratzea landu... Ahal zen bezala ateratzen ziren aurrera. Etxean bordariak ziren; nagusia nongoa zen azaltzen du; 1969an erosi ahal izan zuten etxea.

2. Esnetarako behiak eta idiak etxean

- **Erref:** UNA-005/006
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:15:46. **Bukatu:** 00:18:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Esnetarako behiak zeuzkaten etxean: behi haiek nolakoak ziren azaltzen du. Baserriko lanak egiteko idi pareak zuten; behiak baino gehiago zaintzen zituzten idiak. Behiak eta idiak bereizita edukitzen zituzten.

3. Behien eginkizunak eta artoa

- **Erref:** UNA-005/008
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:18:31. **Bukatu:** 00:21:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

<p>Behorra zertarako erabiltzen zuten azaltzen du. Artoa udan eragiten zuten eskuz, eta aitzurrez jorratzen zuten.</p>

4. Artoa kapetatzen

- **Erref:** UNA-005/009
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:21:18. **Bukatu:** 00:22:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak

Laburpena:

<p>Artoa igitaiarekin kapetatzen zuten. Kapetak nola garraiatzen zituzten azaltzen du.</p>

5. Oraingo lan-tresnak ikusita atzera begira

- **Erref:** UNA-005/010
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 00:22:41. **Bukatu:** 00:24:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Oraingo laneko tresnak ordukoen aldean jarrita, eroak zirela uste du Leonek. Gerora etorri ziren aurrerapenak; 1960an ekarri zuten lehenengo traktorea, hiru lagun artean erositak: traktorea txandaka erabiltzen zuten.

6. Belarretako lanak

- **Erref:** UNA-005/011

- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:24:13. **Bukatu:** 00:25:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Auzoen artean elkarri laguntzen zioten belarra idortzen. Belarretako lanetarako nola moldatzen ziren azaltzen du.

7. Belarra metatzen

- **Erref:** UNA-005/012
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:25:55. **Bukatu:** 00:27:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Belarra metatu egiten zuten. Aitak garrantzi handia ematen zion belar guzti-guztia metatzeari.

8. Belarra idortzeko moduak

- **Erref:** UNA-005/014
- **Iraupena:** 0:02:36. **Hasi:** 00:28:07. **Bukatu:** 00:30:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Lehen belar idorra orgatan garraiatzen zuten. Lastoa pilatzeko ez zituzten metak egin behar, hartarako leku aproposa baitzeukaten. Etxearen egitura nolakoa den azaltzen du.

9. Ogia etxean egiten zuten

- **Erref:** UNA-005/015
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:30:43. **Bukatu:** 00:32:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserría » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

<p>Lehen ogia egiten zuten; selaurura eramaten zituzten zakuak bizkarka. Amak irinarekin egiten zuen ogia etxean; etxean labea zeukaten.</p>

10. Etxeko janaria: ogia, txerrikia eta oilaskoa

- **Erref:** UNA-005/016
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:32:16. **Bukatu:** 00:34:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Garia
- Baserría » Baserriko lanak » Artoa
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Arto gutxi landatzen zuten eta behientzat izaten zen. Ez dute sekula egin arto-talorik etxean, ogia egiten baitzuten. Ogi-taloa amak nola egiten zuen azaltzen du. Txerrikia eta oilaskoren bat jaten zuten: oilaskoa okasio berezietarako izaten zen.</p>

11. Txerria hiltzeko ohiturak eta teknikak

- **Erref:** UNA-005/018
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:35:35. **Bukatu:** 00:37:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

<p>Txerri-hiltzaile gehiago zegoen lehen txerri-gizentzaileak baino: haietako batzuk aipatzen ditu. Etxean txerri bat edo bi hiltzen zituzten. Txerria txikitzeko auzoak etortzen ziren. Txerria hiltzeko zer teknika erabiltzen zituzten azaltzen du.</p>

12. Txerrikia kontserbatu eta jan

- **Erref:** UNA-005/020
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:38:24. **Bukatu:** 00:40:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Abere-hiltzea

Laburpena:

<p>Txerriekiekin zer janari egiten zituzten aipatzen du. Txerriaren atalak gazi-askan gordetzen zituzten kontserbatzeko.</p>

13. Eguneroko gosaria eta etxeko mutila

- **Erref:** UNA-005/022
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:41:40. **Bukatu:** 00:43:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Egunero xingarra eta arrautza gosaltzen zuten. Etxean mutil bat izaten zuten, ordaindu egiten zioten baserriko lanetan laguntzeagatik. Haren lan-baldintzak nolakoak ziren aipatzen du.

14. Etxean izandako mutilen bizitza

- **Erref:** UNA-005/024
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:43:39. **Bukatu:** 00:45:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Etxean mutila egoten zen, eta familiakoa izango balitz bezala tratatzen zuten. Mutil haren bizitzari buruz hitz egiten du. Gerora Irungo mutil bat izan zuten etxean.

15. Aita gerrara joateko deitu zutenekoa

- **Erref:** UNA-005/026
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:45:44. **Bukatu:** 00:47:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Aita gerrara joateko deitu zutenekoa kontatzen du. Aita preso militar izan zuten 5 urtez. Azkenean aske utzi zuten.

16. Alemanek etxeko mutila eta Leon preso eraman zituztenekoa (I)

- **Erref:** UNA-005/028
- **Iraupena:** 0:04:39. **Hasi:** 00:49:23. **Bukatu:** 00:54:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Etxeko mutila eta Leon preso eraman zituzten behin alemanek: kontrabandoa zegoen 1944an, eta beraiei leporatu zieten hartan aritzea.

17. Alemanek etxeko mutila eta Leon preso eraman zituztenekoa (II)

- **Erref:** UNA-005/030
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 00:54:20. **Bukatu:** 00:56:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Alemanek preso eraman zituzten 5 egun kontrabandoan aritu izana leporatuta. Alemanak ez ziren bortitzak izan tratuan. Azkenean askatu egin zituzten, eta ez zuten harrapatu kontrabandoan ibili zena.

18. Eskolara joateko ohiturak

- **Erref:** UNA-005/034
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 01:00:24. **Bukatu:** 01:02:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Urruñako eskolara joaten zen, etxetik 3 km-ra. Egun osoz joaten ziren hara, eta lehengusinen etxean bazkaltzen zuen. Mutilek eta neskek bereiz ikasten zuten. Euskaraz hitz egiteagatik zigortu egiten zituzten eskolan.

19. Euskara batua eta eskualdeetako euskara

- **Erref:** UNA-005/037
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 01:04:27. **Bukatu:** 01:07:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Hazparne aldeko euskara gustatzen zaio. Euskara batuari buruzko iritzia ematen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com